

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 3CoPr/8/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7221207948
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Tutko
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2023:7221207948.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Tutka a sudcov JUDr. Ľuboša Kunaya a Mgr. Angeliky Sopoligovej v spore žalobcu A. B., bytom v C., D. E. XX, zastúpeného JUDr. Jánom Klučkom, advokátom so sídlom v Košiciach, Ku potoku č. 4 proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, o zaplatenie 10.000,00 eur, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Košice II zo dňa 30.6.2022 č.k. 44Cpr/9/2021-87 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania.

Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v celom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 3.000,00 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Týmto rozsudkom rozhodol súd prvej inštancie o peňažnom nároku žalobcu uplatneného vo výške 10.000,00 eur titulom nemajetkovej ujmy.

3. Pri rozhodovaní vychádzal zo zistenia, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR, ktorý vykonáva stálu štátnu službu v Košiciach. Žalobcovi boli nerovnomerne rozvrhované služby takým spôsobom, že na 16,5 hod. riadnu službu v služobný deň nadväzuje určená 7,5 hod. služobná pohotovosť na pracovisku v jednej 24-hodinovej zmene. Služobné pohotovosti boli určované na časť nočných hodín od 22.30 hod. do 5.30 hod. V prípade, že počas služobnej pohotovosti bol vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, mení sa služobná pohotovosť za prácu nadčas. Hasiči teda strávia na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Keďže sa striedajú tri hasičské zmeny – prvá, druhá a tretia zmena, každý tretí deň odslúžia hasiči v jednotlivých hasičských zmenách 24 hodín a následne majú dva dni voľna.

4. Ďalej súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že podľa plánu služieb žalobcu žalobca mesačne v období od októbra- do decembra 2018 odpracoval v rámci pracovnej pohotovosti 60,54 hodín, 61,55 hodín a 55,11 hodín, za mesiace január - december 2019 odpracoval žalobca 21 hodín, 53,41 hodín, 69,22 hodín, 68,22 hodín, 67,18 hodín, 40,54 hodín, 41,22 hodín, 55,25 hodín, 68,34 hodín, 65,36 hodín, 54,55 hodín, 48,01 hodín, za mesiace január- december 2020 odpracoval žalobca 68,03 hodín, 46,52 hodín, 48,24 hodín, 55,10 hodín, 76,44 hodín, 49 hodín, 56 hodín, 48,22 hodín, 70 hodín, 61,41 hodín, 41,53 hodín a 20,27 hodín, za mesiace január- augusta 2021 odpracoval žalobca 63 hodín, 60,52 hodín, 56 hodín, 49 hodín, 49 hodín, 41,07 hodín, 61,31 hodín a 55,15 hodín. Z predmetného plánu

vyplýva, koľko hodín žalobca odpracoval v rámci služobného času, resp. koľko hodín predstavuje fond pracovného času (od 152 hodín až do 189 hodín mesačne) a koľko času odpracoval v rámci pracovnej pohotovosti, ktorý sa do pracovného fondu nezapočítaval. Podľa týchto údajov žalobcu priemerný týždenný pracovný čas v rámci jedného mesiaca (pri zohľadnení fondu pracovného času v tom ktorom mesiaci a času pracovnej pohotovosti - ich súčet vydelený priemerným počtom týždňov v mesiaci 4,384) v mesiacoch október až december 2018; január -december 2019; január -december 2020 a napokon v januári až auguste 2021 prevyšoval 48 hodinový týždenný pracovný čas.

5. Na základe uvedených zistení a po vykonanom dokazovaní dospel súd k záveru, že nárok žalobcu ohľadom sumy 3.000,00 eur je čiastočne dôvodný.

6. V prvom rade sa súd zaoberal námietkou právomoci súdu. Súd má za to, že prejednanie tohto nároku patrí do právomoci všeobecného súdu, a námietka žalovaného o nedostatku právomoci nie je dôvodná. Súd vychádzal z aktuálnej rozhodovacej praxe tunajšieho súdu a Krajského súdu v Košiciach, ktorý opakovane potvrdil právomoc všeobecného súdu v obdobnej právnej veci pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody spôsobenej porušením práva EÚ (napr. pozri rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/60/2022 zo dňa 31.5.2022) alebo vyššie spomínané rozhodnutie č.k. 41Cpr/78/2017- 210 zo dňa 18.1.2019.

7. Pri tomto právnom konštatovaní súd vychádza nielen z ust. § 3 CSP, ale najmä z článku 144 ods. 1 Ústavy SR na základe ktorého vyplýva slovenským súdom povinnosť dodržiavať komunitárne právo tým, že sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní aj medzinárodnou zmluvou podľa článku 7 ods. 2, t.j. zmluvou o Európskej únii, Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva aj ostatnými prameňmi primárneho práva EÚ. Prednosť komunitárneho práva, jeho účinok ako aj inštitút zodpovednosti členského štátu vyplýva z judikatúry Súdneho dvora európskych spoločenstiev, ktorá vychádza predovšetkým zo zásady „pacta sunt servanta,“ a zo zásady komunitárnej lojality, ktoré sú zakotvené v článku 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, na základe ktorých sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy alebo z činnosti inštitúcií spoločenstva a zdržať sa „akýchkoľvek opatrení“, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov zmluvy“ alebo ktoré by mohli ohroziť reálny účinok komunitárneho práva.

8. Povinnosť aplikácie komunitárneho práva Súdny dvor vysvetlil po prvýkrát v prípade Simmenthal (106/77, 9.3.1978, Zb, s, 629), v ktorom riešil dôsledky priamej aplikovateľnosti ustanovení komunitárneho práva v prípade, ak bola s nimi v rozpore vnútroštátna norma. Priama aplikovateľnosť komunitárneho práva v tomto prípade podľa Súdneho dvora znamená, že „normy komunitárneho práva musia disponovať úplným účinkom a to rovnakým spôsobom vo všetkých členských štátoch počnúc od ich vstupu do platnosti a počas celého obdobia ich platnosti“, akoby boli súčasťou právneho poriadku uplatniteľného na území jednotlivých členských štátov“ (bod 14 rozsudku Simmenthal), pričom majú vyššiu právnu silu ako normy vnútroštátne. To znamená, že vnútroštátna norma odporujúca komunitárnej norme nemôže byť právoplatne aplikovaná. Súdny dvor ďalej zdôraznil, že každý vnútroštátny súd je ako orgán členského štátu „v medziach svojich právomocí povinný aplikovať komunitárne právo ako celok a chrániť práva, ktoré priznáva toto právo jednotlivcom tak, že nesmie aplikovať žiadne skoršie alebo neskoršie ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sú v rozpore s komunitárnym právom“ (body 16 a 21 rozsudku Simmenthal).

9. Zodpovednosť členských štátov v prípade porušenia komunitárneho práva je objektívna a absolútna. Členský štát sa jej teda nemôže za žiadnych okolností zbaviť, ani sa z nej nemôže exkulovať, a to bez ohľadu na to, ktorý orgán konajúci v mene členského štátu škodu spôsobil.

10. O pasívnej legitímácii Slovenskej republiky ako členského štátu zodpovedného za dodržiavanie, rešpektovanie a zabezpečovanie dodržiavania práva Európskej únie, preto súd v tomto konaní nemal pochybnosti. Na tom by nič nemenila ani prípadná možnosť žalobcu domáhať sa škody aj priamo od svojho (verejnoprávneho zamestnávateľa) ako porušiteľa záväznej smernice Európskej únie s priamymi účinkami, ktorou možnosťou sa však súd nezaoberal, keď ani taký záver by nemohol vylúčiť zodpovednosť členského štátu. Rozsudok vo veci Fuß dáva v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového pracovného času právo poškodenému domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu (bod 45, 46 a 61 Rozsudku Fuß).

11. Z vyššie uvedeného má súd za to, že žalovaný disponuje pasívnou vecnou legitímáciou a fyzická osoba, v tomto prípade žalobca sa so svojím nárokom na náhradu škody v prípade porušenia práva Európskej Únie, resp. jej právne záväzných aktov, v tomto prípade porušenia Smernice 2003/88/ES môže domáhať na vnútroštátnom súde svojho práva priamo voči členskému štátu, t.j. voči Slovenskej republike, v mene ktorého koná ústredný orgán verejnej správy (Ministerstvo vnútra SR), do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor.

12. Súd sa ďalej zaoberal námietkou žalovaného, či sa na daný prípad aplikuje Smernica 2003/88/ES. Podľa názoru súdu výklad pôsobnosti jej aplikácie žalovaným je nesprávny, keď čl. 1 ods. 3 Smernice odkazuje na pozitívne vymedzenie čl. 2 smernice 89/392/EHS, negatívne vymedzenie upravuje výslovne („táto smernica sa nevzťahuje na námorníkov definovaných v smernici 1999/63/ES bez toho, aby bol dotknutý článok 2 ods. 8 tejto smernice“). ESD v Rozsudku Fuß uviedol, že z rozsahu úpravy tejto smernice nie sú vyňatí ani hasiči (ako tvrdí v rámci svojej procesnej obrany žalovaný, resp. že na hasičov sa smernica nevzťahuje), keď v bode 33 konštatuje, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchyliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i. C-397/01 až 103/01, s. I-8835, body 98 a 100, ako aj Fuß, už citovaný, body 33 až 35 a 38). V bode 38 Rozsudku ESD C-429/09 Súdny dvor konštatuje, že za týchto podmienok má pracovník, ako je G. Fuß, ktorého v zásahovej službe zamestnáva Stadt Halle, právo sa priamo dovolávať ustanovení článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 voči takému verejnoprávnemu zamestnávateľovi na účely dodržania práva na priemerný pracovný čas neprekračujúci 48 hodín, ktoré vyplýva z tohto ustanovenia (rozsudok Fuß, bod 60). Aplikácia smernice v tomto prípade je teda daná.

13. Kľúčovou otázkou v spore je, či do pracovného, resp. služobného času sa zarátava aj doba pracovnej pohotovosti. V tomto smere sa ustáľuje súdna prax tunajšieho súdu, ako aj Krajského súdu v Košiciach, na ktoré súd poukazuje (napr. sp. zn. 6Co/244/2019, 1Copr/8/2019, sp. zn. 5Co/28/2020, sp. zn. 2Co/60/2019, či vyššie spomenuté rozhodnutie sp. zn. 6Co/60/2022 a pod.). Predmetnú otázku riešil v prípade hasičov Súdny dvor EÚ (ďalej len „ESD“) vo svojom rozsudku C - 429/09 G. Fuß tým, že potvrdil, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť ich týždenného pracovného času v spojení s ďalším „riadnym“ pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. V tejto veci týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov ďalej uviedol, že: „pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88/ES“. V dôsledku toho právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby prekračuje týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) uvedenej smernice (bod 25 Rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010). Ďalej v bode 35 sa konštatuje, že Súdny dvor už rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia (pozri rozsudky Pfeiffer a i., bod 99, ako aj Fuß, bod 52).

14. Judikatúra ESD tiež konštatovala vo veci C-437/05 J. Vorel, že: „pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa musí považovať ako celok za „pracovný čas“ v zmysle Smernice 93/104/ES nezávisle od toho, akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonala v priebehu pracovnej činnosti“ (bod 27 cit. rozsudku), ďalší rozsudok ESD vo veci Pfeifer (C 397/01): „časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho, denného alebo týždenného pracovného času“ (bod 95 cit. rozsudku.)

15. Medzi stranami sporu bolo tiež sporné to, či u žalobcu došlo k porušeniu práva Európskej únie Slovenskou republikou v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice EÚ 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku, konkrétne, či do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere sa

premietli ustanovenia Smernice č. 2003/88/ES, čl. 6 písm. b) o 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe pre hasičov a či sa doň premietnuť mali.

16. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania, súd posudzoval obdobie tri roky spätne od podania žaloby, ktorá bola súdu doručená dňa 11.10.2021, t.j. od októbra 2018 do októbra 2021. V rámci tohto posudzovaného obdobia žalobca predložil súdu prehľad dochádzky, z ktorých podkladov mal súd preukázané, že žalobca odpracoval v roku 2018 (za obdobie 10- 12/2018), v rokoch 2019 - 2020 a v roku 2021 v období január- august spolu 1.905,04 hodín služobnej pohotovosti nezapočítaných do fondu pracovného času. Do fondu pracovného času sa žalobcovi zarátavalo od 152 hodín až do 189 hodín mesačne. Z uvedeného mal súd preukázané, koľko reálne odpracoval žalobca, preto námietka žalovaného, že žalobca nepreukázal reálny výkon jeho práce neobstojí. Vzhľadom na vyššie uvedené preto neobstojí ani výpočet žalovaného v tabuľke č. 1, ktorá bola prílohou jeho vyjadrenia.

17. Z ust. § 85 zákona č. 315/2001 Z. z. (podľa ktorého služobným časom príslušníka je časový úsek v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom „Služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne), z ustanovenia § 92 tohto zákona (podľa ktorého Služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času, pričom celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni) vyplýva, že služobná pohotovosť podľa zákona o hasičskom zbere sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže „bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase“. Vzhľadom na uvedené má súd za to, že služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. Ustanovenie § 122 zákona č. 315/2001 Z. z. potom upresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, „takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas“ (ods. 2) a § 91 ods. 1 zákona tiež uvádza, že „štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2“. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorá nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 zákona o hasičskom zbere výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ustanovenie § 103 ods. 5 v spojení s ustanovením § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.).

18. Z uvedeného možno logicky vyvodit' záver, že Smernica 2003/88 ES nebola správne prebratá. Žalobca ako príslušník Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky spadajúceho pod Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky má smernicou garantované právo na 48 hodinový pracovný čas. V stálej štátnej službe ako hasiči v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora, nepochybne odpracoval v rokoch 2018 až 2021 (od 10/2018 - 8/2021 vrátane podľa predložených dokladov) priemerný týždenný pracovný čas presahujúci týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, na základe čoho súd uzavrel, že sa môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia proti Slovenskej republike.

19. Súd dodáva, že nesprávne prebratie smernice do zákona č. 315/2001 Z.z. a jeho dodržiavanie Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. Hasičským a záchranným zborom Slovenskej republiky, ktoré však nerešpektuje Smernicu 2003/88 ES v článku 6 písm. b), ktorá je pre tento vzťah priamo aplikovateľná, v zmysle rozsudku Fuß, nezbavuje Slovenskú republiku zodpovednosti za jej nedodržiavanie v prípade hasičov zamestnaných vo verejnoprávnom sektore a nie je preto relevantné žalovaným zdôrazňované rozlíšenie medzi zodpovednosťou Slovenskej republiky za nesprávnu transpozíciu a zodpovednosťou zamestnávateľa žalobcu za nesprávnu aplikáciu pri úprave pracovného času v služobnom pomere žalobcu. K tvrdeniu žalovaného o povinnosti súdu preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu, pričom odkazuje na rozsudok ESD C - 46/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame súd uvádza, že na rozdiel od žalovaného, rozsudok Fuß na rozsudok C - 46/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame v tejto súvislosti neodkazuje. Zároveň súd poukazuje na už skôr

vydaný rozsudok, v ktorom si žalobca uplatňoval náhradu škody, len za iné obdobie, pričom nedošlo k zmene a žalovaný pokračoval v porušovaní práva žalobcu naďalej. K uvedenému však je potrebné zdôrazniť, že žalobca nemá takú povinnosť a priamo sa môže obrátiť na súd s podanou žalobou voči štátu. Je jeho voľbou, či sa bude domáhať svojho práva titulom náhradného voľna od zamestnávateľa alebo finančnej náhrady od štátu (viď aj bod 47 rozsudku).

20. K námietke žalovaného, že podľa zákona č. 315/2001 Z.z. je stanovené referenčné obdobie šiestich mesiacov, súd uvádza, že aj počas referenčného obdobia sú štáty povinné garantovať priemerný 48 hodinový týždenný pracovný čas podľa čl. 6, písm. b) Smernice. Tento záväzok platí v plnom rozsahu aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu, nakoľko žiadne ustanovenie Smernice nespája so zavedením referenčných období pre štáty možnosť nerešpektovať ich záväzok podľa čl. 6, písm. b) Smernice.

21. Súd ďalej skúmal splnenie podmienok pre vznik zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu. Podmienky uplatnenia nároku na náhradu škody sú dané v zmysle stabilizovanej judikatúry Európskeho súdneho dvora (C - 429/09, Fuß, C - 118/08 Transportes Urbanos y Servicios Generales) - 1. cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť.

22. Článok 6 písm. b) Smernice predstavuje právnu normu Únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, v danom prípade sociálne právo, keď ukladá členskému štátu maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, pričom súd poukazuje aj na rozsudok ESD vo veci G. Fuß (C - 429/09), ktorý konštatuje priamy účinok čl. 6 písm. b) Smernice, keď podľa neho priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Prvá podmienka týkajúca sa existencie práva na náhradu škody vo veci samej je splnená.

23. Porušenie práva Únie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. Z judikatúry Súdneho dvora jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice. Otázka súvisiaca s pojmom „pracovný čas“ v zmysle Smernice neponecháva priestor na akékoľvek „rozumné pochybnosti“. Keďže žalobca v dotknutom období odpracoval nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice, ide o zjavné porušenie judikatúry Súdneho dvora, musí sa preto považovať za dostatočne závažné porušenie práva Únie. Preto je vo veci samej splnená aj druhá podmienka, ktorá je nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody.

24. Pokiaľ ide o tretiu podmienku, tu konajúci súd uzavrel, že existuje priama príčinná súvislosť medzi porušením článku 6 písm. b) Smernice a škodou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný, keď žalobca musel pracovať viac v dôsledku nezarátania služobnej pohotovosti do pracovného času.

25. Súd konštatuje, že nárok na náhradu škody uplatnený žalobcom posúdil podľa právnej úpravy, ktorá je svojou povahou a účelom najbližšie k uplatnenému nároku žalobcu v zmysle ust. § 11- 13 Občianskeho zákonníka, ktoré ustanovenia upravujú náhradu nemajetkovej ujmy. Žalovaný sa však nesprávne domnieva, že v danom prípade muselo dôjsť najskôr k upusteniu neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a až následne sa môže žalobca domáhať náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v prípade, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti, nakoľko ide len o demonštratívny výpočet. Pre uplatnenie nároku na náhradu škody v prejednávanom prípade je potrebný zásah do osobnostnej sféry porušením práva Európskej únie a ust. § 11 - 13 Občianskeho zákonníka sa použijú v rozsahu spôsobu náhrady v podobe náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, keďže Smernica neupravuje spôsob, ani výpočet náhrady škody a ponecháva uvedené na vnútroštátnu právnu úpravu.

26. K rozdielu medzi nemajetkovou ujmu a škodou súd konštatuje, že právo Európskej únie (aj) Slovenskú republiku zaväzuje v prípade porušenia čl. 6 písm. b) Smernice subjektu dotknutému takým porušením ujmy nahradiť, následok takého porušenia však nemožno automaticky považovať

za škodu (t. j. ujmu v majetkovej sfére podľa koncepcie škody a ujmy v slovenskom právnom poriadku). Kritériá na stanovenie výšky takej náhrady musia byť podľa ustálenej judikatúry ESD v súlade s princípmi ekvivalencie - rovnocennosti (podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov - bod 62 rozsudok Fuß) a efektivity (nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady - bod 62 rozsudok Fuß). Ako sa uvádza v rozsudku Fuß v bode 93, v prípade neexistencie práva Únie v tejto oblasti je na vnútroštátnom poriadku dotknutého členského štátu, aby za predpokladu, že budú dodržané zásady ekvivalencie a efektivity, stanovil kritériá umožňujúce určiť rozsah náhrady škody, pričom odkazuje na rozsudok ESD Brasserie du Pecheur a Factortame.

27. Aj samotné kritériá na stanovenie výšky takej náhrady musia byť analogicky „prepožičané“ od ustanovení o ochrane osobnosti v Občianskom zákonníku a nemožno automaticky, mechanicky a celkom formalisticky nahradiť žalobcovi jeho ujmu aplikujúc kritériá pre náhradu škody, pod ktorú náš právny poriadok náhradu nemajetkovej ujmy nesubsumuje.

28. Vzhľadom na to súd pri stanovení sumy náhrady za zásah žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu - práva na odpočinok, súkromie a rodinný život prihliadal na závažnosť ujmy, ktorá mu takým (dostatočne závažným) zásahom vznikla a nevyhnutne aj na následky takým zásahom vyvolané, okolnosti zásahu a v neposlednom rade medze svojej úvahy stanovil súd tiež v porovnaní s náhradou nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná všeobecnými súdmi v iných prípadoch, keď súdy aplikujú ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka (súd pri stanovovaní kritérií dáva do pozornosti bod 95. rozsudku Fuß).

29. Aplikujúc uvedené kritériá súd v okolnostiach prípadu uzavrel, že žalobca bol na jednej strane ukrátený o čas odpočinku, čas, ktorý by mohol tráviť s rodinou, resp. budovaním iných vzťahov, psychicky i fyzicky by zregeneroval, keď tento trávil nad rámec stanovený Smernicou v práci, a to v dôsledku nezarátania pracovnej pohotovosti vykonávanej v noci do pracovného času, čo samo o sebe je podľa Rozsudku Fuß zásahom závažným. Žalobca pravidelne pred podaním žaloby pracoval nad rámec maximálneho týždenného pracovného času stanoveného smernicou a nepochybne strávil na pracovisku „viac času ako mal“, pričom súd dáva do pozornosti, že žalobcov priemerný týždenný pracovný čas v rámci jedného mesiaca v sporných mesiacoch rokov 2018-2021 (v niektorých prípadoch o desať a viac hodín) prevyšoval 48 hodinový týždenný pracovný čas. Ak by sa čas strávený na pracovisku celý zarátal do pracovného času žalobcu, žalobca by mohol a musel stráviť na pracovisku reálne menší čas. Pri určovaní výšky náhrady súd prihliadol na dlhodobé trvanie takého protiprávneho stavu, keď žalobcovi bol obdobný nárok priznaný za obdobie od roku 2013 do roku 2016, t.j. niekoľko rokov, pričom zamestnávateľ ani po priznaní nároku žalobcu nezmenil pracovné podmienky žalobcu a v posudzovanom období v porušovaní jeho práva pokračoval. K zmene došlo až od apríla tohto roku, ako potvrdili obe sporové strany na pojednávaní dňa 30.6.2022, od kedy žalobca pracuje na 4 zmeny po 12 hodín a po týchto zmenách má 4 dni voľno.

30. Vzhľadom na skutočnosť, že nedodržaním 48 hodinového týždenného pracovného času nedošlo k výraznejším zásahom do osobnostnej integrity žalobcu, súd považoval za primeranú sumu 3.000,00 eur, pričom prihliadol na rozsudok súdu vydaný v prospech žalobcu za obdobie rokov 2013-2016, kedy súd priznal žalobcovi sumu 3.954,86 eur s prihliadnutím na skutočnosť, že sumu v súdom priznanej výške súdy priznávajú v prípadoch zásahu práva na ochranu osobnosti spočívajúcom v porušení práva na súkromie a rodinný život, ku ktorému dochádza napr. aj v prípade ublíženia na zdraví či zverejnenia a šírenia difamujúcich skutočností, čo vzhľadom na intenzitu zásahu do osobnostného práva a následkov nemožno (zásadne) určiť rovnako. Samotný žalovaný pritom uviedol, že priemerná výška priznanej škody, ktorú súdy priznávajú je od 2.000,00 - 2.500,00 eur. Suma 3.000,00 eur tak výrazne nepresahuje priemernú sumu priznávanú súdmi a zároveň nie je ani výrazne podhodnotená oproti už priznanej sume 3.954,84 eur.

31. Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností súd vyhovel podanej žalobe a vo výroku I zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 3.000,- € žalobcovi a vo výroku II žalobu v prevyšujúcej časti zamietol.

32. O lehote na splnenie povinnosti súd rozhodol v súlade s § 232 ods. 3 C.s.p.

33. V zmysle ustanovenia § 255 ods. 2 C.s.p., ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

34. Podľa § 262 ods. 1 C.s.p., o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

35. Podľa § 262 ods. 2 C.s.p., o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

36. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 2 C.s.p. tak, že svedčí plne úspešnému žalobcovi v rozsahu 100%, keď súd uplatnil zásadu úspechu, pretože stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu. Žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za (ne)predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Pri rozhodovaní o náhrade trov bolo treba v tomto prípade ustáliť, že základom bolo konštatovanie zásahu a vznik ujmy u žalobcu. Pritom súd odkazuje na nález Ústavného súdu ČR, III. ÚS 170/99 a tiež na komentár k Civilnému sporovému poriadku (Števček, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 926). Súd zároveň nevidel priestor pre aplikáciu ust. § 257 C.s.p. O výške náhrady trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

37. Proti tomuto rozsudku vo vyhovujúcom výroku podala včas odvolanie žalovaná. Žiadala, aby odvolací súd rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenil a žalobu zamietol a priznal jej náhradu trov konania.

38. V odvolaní uviedla, že predmetom súdneho konania nárok označený žalobcom ako nárok na náhradu škody, ktorá mala žalobcovi vzniknúť z dôvodu nesprávneho prebratia Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky. Žalobca sa domnieva, že mu nárok na náhradu škody vznikol z dôvodu nesprávneho prebratia Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku štátu - Slovenskej republiky v podobe zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 315/2001 Z. z.“). Napriek mzdovej povahe uplatneného nároku žalobca po doplnení (zмене) žaloby požadoval peňažné plnenie titulom nemajetkovej ujmy, ktoré však muselo vzniknúť v priamej príčinnej súvislosti s nesprávnym prebratím predmetnej smernice. Aby teda mohol súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku skonštatovať, že uplatnený nárok žalobcu je dôvodný, musel by žalobca v prvom rade preukázať, že zákon č. 315/2001 Z.z. prebral Smernicu 2003/88/ES nesprávne, t.j. žalobca by musel poukázať na také ustanovenia zákona č. 315/2001 Z.z., ktoré by boli v rozpore so Smernicou 2003/88/ES. Súd prvej inštancie konštatoval, že obsah Smernice 2003/88/ES bol do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratý nesprávne. Ak sa však súd prvej inštancie chcel dostať do pozície orgánu, ktorému je zverená právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so smernicou Európskej únie, tak toto právo bez akýchkoľvek pochybností nespadá do kompetencie súdu prvej inštancie, resp. do kompetencie iného všeobecného súdu členského štátu Európskej únie. Podľa názoru žalovanej a v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky ako aj právneho poriadku Európskej únie súd prvej inštancie nemá zverenú právomoc na porovnanie súladu, resp. právne záväznému vysloveniu nesúladu zákona č. 315/2001 Z.z. (alebo len niektorých ustanovení tohto zákona) so Smernicou 2003/88/ES vo všeobecnosti, ani v konkrétnom prejednávacom prípade žalobcu. Súd prvej inštancie si takýto záver nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet tohto súdneho sporu, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody či nemajetkovej ujmy. Aby mohol súd prvej inštancie skonštatovať, že došlo k porušeniu práva únie Slovenskou republikou, musel by najskôr rozhodnúť, že zákon č. 315/2001 Z.z. nesprávne prebral Smernicu 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku. Žalovaná dáva do pozornosti odvolacieho súdu, že uvedené nie je v medziach právomocí vnútroštátnych súdov, a to ani pre individuálne posúdenie prípadu.

39. Súd prvej inštancie sa v konaní vôbec nezaoberal otázkou, či do jeho právomoci vôbec patrí posudzovanie takto nastolenej otázky. Podľa názoru žalovaného tak napadnutý rozsudok vykazuje znaky arbitrárnosti, keď súd prvej inštancie vôbec nezohľadnil zrejme prekážky vo svojom postupe v tomto súdnom konaní a dostatočne sa nezaoberal ani vznesenými oprávnenými námietkami žalovanej, naopak súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na náhradu škody bez presvedčivého odôvodnenia,

iba na základe uznaného všeobecného nároku z titulu bez právneho zmocnenia konštatovaného porušenia práva Európskej únie, čo však podľa žalovanej tvorí iba predpoklad pre priznanie náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy, ktorú je ďalej v konaní potrebné riadne a konkrétne zo strany žalobcu, v zmysle naplnenia dispozičného princípu, preukázať.

40. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s názorom žalovanej, že je nevyhnutné rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra SR ako dvomi samostatnými subjektmi, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Súd prvej inštancie nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“ a následne nesprávnym právnym posúdením aplikoval tento záver na vznik zodpovednosti kompetentných orgánov za porušenie predpisov v procese preberania a následnej aplikácie smernice.

41. Žalovaná zdôraznila, že v prvom prípade ide o transponovanie, t.j. prebratie konkrétneho znenia alebo obsahu smernice do vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu. Prebratie smernice je potom premietnuté do podoby a textu právneho predpisu, ktoré musia byť s obsahom alebo znením smernice v súlade. Ak sa teda žalobca domnieval, že Slovenská republika v pôsobnosti Ministerstva vnútra SR nesprávne prebrala Smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z., musel práve žalobca preukázať, v čom vidí zásadné pochybenie, pre ktoré by mohla vzniknúť škoda. Na to, aby bolo možné konštatovať, že Smernica 2003/88/ES bola prebratá nesprávne, musí dôjsť k porovnaniu zákona č. 315/2001 Z.z. v jeho znení pred účinnosťou ako aj po účinnosti (t.j. po prebratí) Smernice 2003/88/ES. Žalovaná sa domnieva, že len takouto konfrontáciou by bolo možné zaoberať sa správnosťou alebo nesprávnosťou prebratia Smernice 2003/88/ES.

42. Žalobca v žalobe pripúšťa, že zákon č. 315/2001 Z.z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Žalovaný sa domnieva, že táto skutočnosť neznamená, že by Smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratá nesprávne aj keby sa na prípad žalobcu vzťahovala. Podľa názoru žalovaného nebolo jeho povinnosťou skopírovať doslovné znenie každého ustanovenia Smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z.z., aj vzhľadom na priamy účinok smernice Európskej únie. Inak povedané, žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nie je možné považovať za rozporné so Smernicou 2003/88/ES.

43. V druhom prípade ide o aplikáciu, t.j. použitie konkrétnych článkov smernice na konkrétny prípad. Porušenie smernice preto môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (napr. zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Inak povedané, smernica môže byť do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej konkrétne použitie (t.j. aplikácia) môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice. Až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody. V tomto rozsahu je preto podľa názoru žalovaného nevyhnutné, aby sa prebratie a aplikácia smernice rozlišovali, nakoľko aj nesprávne prebratá smernica môže byť u rôznych adresátov aplikovaná správne a naopak.

44. Súd prvej inštancie celkom opomenul, že žalovaná, t.j. Slovenská republika, pri preberaní Smernice de facto neporušila žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovanej za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v tomto súdnom konaní, navyše, ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom sa mzdový nárok „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy.

45. Žalovaná v tejto súvislosti opätovne pripomína, že žalobca namietal nesprávne prebratie Smernice 2003/88/ES, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu. Slovenská republika teda nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Žalovanou je v tomto súdnom konaní Slovenská republika, ktorá má podľa žalobcu zodpovedať za škodu, ktorá mala vzniknúť nesprávnym prebratím (nie aplikáciou) Smernice 2003/88/ES. Slovenská republika však nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je ani orgánom, ktorá by sa na aplikácii Smernice 2003/88/ES podieľala. Akýkoľvek nárok žalobcu z iného ako žalovaného titulu totiž nie je predmetom tohto súdneho konania.

46. Podľa názoru žalovanej sa miera zodpovednosti za prípadný vznik škody musí medzi dvomi samostatnými subjektmi (Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra SR, resp. Hasičským a záchranným zborom) rozlišovať. Nie je prípustné, aby sa zodpovednosť Slovenskej republiky odvodzovala od individuálneho prístupu inej osoby k pracovnoprávnym vzťahom konkrétneho zamestnanca. Ak nie pochyb o tom, že Slovenská republika a Ministerstvo vnútra SR sú dva samostatné a nezávislé subjekty právnych vzťahov, potom nie je možné dospieť k inému záveru, než že posúdenie ich zodpovednosti za prípadný vznik škody ako dôsledok výkonu určitých práv, nie je možné zamieňať. Preto aj keby súd prvej inštancie konštatoval, že aplikácia smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, nijako táto skutočnosť nesúvisí so zodpovednosťou (žalovanej za správnosť prebratia smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky).

47. S ohľadom na zamieňanie Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky ako dvoch samostatných subjektov pristupuje ďalší dôvod nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej.

48. Prvoinštančný súd v napádanom rozhodnutí vyjadruje presvedčenie, že „kritériá na stanovenie výšky náhrady musia byť analogicky „prepožičané“ od ustanovení o ochrane osobnosti v Občianskom zákonníku a nemožno automaticky, mechanicky a celkom formalisticky nahradiť žalobcovi jeho ujmu aplikujúc kritériá pre náhradu škody, pod ktorú náš právny poriadok náhradu nemajetkovej ujmy nesubsumuje.“ Uvedené prispieva k zmatečnosti samotného právneho posúdenia ako aj odôvodnenia rozhodnutia, a to zohľadňujúc rozhodovaciu činnosť odvolacích súdov ako aj judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý žaloby či už týkajúce sa ochrany osobnosti alebo náhrady škody z nej vyplývajúcej voči Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom vnútra v celom rozsahu zamietá z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie v spore.

49. Podľa žalovanej tak súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej v tomto konaní ako jednu z rozhodujúcich skutočností, čo bez ďalšieho predstavuje odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.

50. Podľa žalovanej súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice 2003/88/ES, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času, nevzťahuje v plnom rozsahu.

51. Podľa čl. 1 ods. 2 Smernice 2003/88/ES, cit.: „Táto smernica sa vzťahuje na:

- a) minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas a
- b) určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.“

52. Z vyššie uvedeného článku vyplýva vecná pôsobnosť Smernice 2003/88/ES, ktorá v čl. 1 ods. 2 definuje okruh vzťahov, na ktorá sa má Smernica 2003/88/ES aplikovať. Otázka osobnej pôsobnosti, t.j. určenia jednotlivých odvetví činnosti, na ktoré sa má Smernica 2003/88/ES vzťahovať je upravená v čl. 1 ods. 3 Smernice 2003/88/ES a čl. 1 ods. 4 Smernice 2003/88/ES.

53. Podľa čl. 1 ods. 3 Smernice 2003/88/ES, cit.: „Táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle článku 2 smernice 89/392/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto smernice. Táto smernica sa nevzťahuje na námorníkov definovaných v smernici 1999/63/ES bez toho, aby bol dotknutý článok 2 ods. 8 tejto smernice.“

54. Podľa čl. 1 ods. 4 Smernice 2003/88/ES, cit.: „Ustanovenia smernice 89/391/EHS sa úplne uplatňujú na záležitosti uvedené v odseku 2, bez toho, aby boli dotknuté prísnejšie a/alebo osobitné ustanovenia tejto smernice.“

55. Pôsobnosť Smernice 2003/88/ES je v zmysle čl. 1 ods. 3 Smernice 2003/88/ES a čl. 1 ods. 4 Smernice 2003/88/ES vymedzená s odkazom na čl. 2 smernice Rady 89/391/EHS z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci (ďalej len „Smernica 89/391/EHS“).

56. Podľa čl. 2 ods. 1 Smernice 89/391/EHS, cit.: „Táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činnosti, verejné a súkromné (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratívu, služby, vzdelávanie, kultúru, voľný čas atď.).“

57. Podľa čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS, cit.: „Táto smernica sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, ako sú napríklad ozbrojené sily, polícia alebo určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“

58. Z vyššie uvedeného možno vyvodiť záver, že rozsah pôsobnosti Smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods. 1 Smernice 89/391/EHS ako aj negatívne vymedzený v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Inak povedané, Smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany.

59. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa Smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak ako to tvrdí žalobca.

60. Podľa názoru žalovanej preto štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, vykonávajúcich zásahovú činnosť (ktorá je špecifická nerovnomerným rozvrhnutím služobného času, na ktorý priamo nadväzuje určená služobná pohotovosť) možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov Policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov (napr. v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia, prísnej subordinácii a pod.).

61. Rovnako úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS.

62. Podľa § 12 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva, cit.: „Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky sa podieľa na:

- a) riadení a vykonávaní záchranných prác,
- b) evakuácii,
- c) radiačnom a chemickom monitorovaní,
- d) poskytovaní a prijímaní humanitárnej pomoci.“

63. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., cit.: „Zbor

- c) plní úlohy pri zdolávaní požiarov, pri poskytovaní pomoci a vykonávaní záchranných prác pri haváriách, živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach a pri ochrane životného prostredia,
- d) poskytuje pomoc pri ohrození života a zdravia fyzických osôb, majetku právnických osôb a fyzických osôb,
- i) plní ďalšie úlohy podľa osobitných predpisov.“

64. Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z., cit.: „Zbor sa podieľa

- a) na plnení úloh pri odsune ranených a chorých najmä pri požiaroch, haváriách, živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach a na poskytovaní zdravotnej starostlivosti za podmienok ustanovených v osobitných predpisoch,
- d) v rozsahu vymedzenom osobitnými predpismi sa podieľa aj na plnení úloh integrovaného záchranného systému, civilnej ochrany, pri príprave na obranu štátu a úloh súvisiacich s mobilizačnými prípravami.“

65. Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme, cit.: „Základné záchranné zložky sú Hasičský a záchranný zbor.“

66. Podľa § 12 ods. 1 zákona č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme, cit.: „Na mieste zásahu riadi a koordinuje činnosť záchranných zložiek integrovaného záchranného systému veliteľ zásahu z Hasičského a záchranného zboru (ďalej len „veliteľ zásahu“).“

67. Z vyššie uvedených právnych predpisov vyplýva, že Hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci vykonávajúci zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi, aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranných činností.

68. Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa Smernice 89/391/EHS nevzťahuje. Inak povedané, v súčasnosti iné zložky (okrem Hasičského a záchranného zboru), ktorým by boli zverené činnosti služieb civilnej ochrany neexistujú.

69. Žalovaný súčasne zdôrazňuje, že čl. 2 Smernice len príkladom vymenováva „určité osobitné činnosti verejných služieb“, preto ak príslušníci Hasičského a záchranného zboru tu nie sú taxatívne vymenovaní, neznamená to, že aplikácia ustanovení Smernice je aj v tejto oblasti automatická.

70. Rozhodnutie vo veci V-429/09 G. Fussa navyše týka „mestského hasiča“ - zamestnanca StadtHalle, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu hasičských činností v takomto zriadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú im poskytnuté rôzne osobitné výhody od „definitívny“ až po systém sociálneho zabezpečenia, tak ako v prípade príslušníkov Policajného zboru.

71. Nakoľko Smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy. Vzhľadom na uvedené sa príslušné ustanovenia Smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda.

72. Súd prvej inštancie posudzuje podmienky, ktoré musia byť splnené, aby súd mohol jednotlivcovi priznať právo na náhradu škody z dôvodu porušenia práva Únie. Žalovaná sa aj v týchto otázkach v podstatnej časti nestotožňuje s právnym posúdením súdu prvej inštancie v napadnutom rozsudku.

73. Článok 6 Smernice 2003/88 je spomenutý v článku 17 ods. 1 Smernice, ktorý umožňuje členským štátom aby sa odchyľili od uplatňovania tohto článku, za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia (ako to je v tomto prípade) keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany.

74. Žalovaná poukazuje na všeobecné podmienky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora, ktoré musia byť kumulatívne splnené na úspešné upletenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva Únie. Tieto podmienky sú definované nasledovne:

- 1) cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva,
- 2) porušenie je dostatočne závažné a
- 3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť.

75. Žalovaná má za to, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom. V prvom rade žalovanej nie je zrejmé ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda. Sám žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný. Žalovaná chce zdôrazniť, že počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti (teda v čase, keď sa od neho nežiada výkon práce). Rovnako tak pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“ a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Počas služobnej pohotovosti

žalobca nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, len na základe pokynu svojho zamestnávateľa. V zhrnutí to znamená, že žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t.j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostáva za takto stanovený čas pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícii.

76. Pokiaľ súd prvej inštancie, napriek všetkým doteraz uvedeným skutočnostiam, dospel k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú vykonáva žalobca a za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody.

77. V zmysle rozhodnutia Súdneho dvora C- 46/93 Brasserie du Pêcheur (bod 84) by mal vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Žalovaná by chcela zdôrazniť, že žalobca do dnešného dňa nevyvinul snahu na to, aby vzniku škody (ujmy) predišiel. Žalobca nepreukázal, že oznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti (za ktorú každý mesiac žalobca dostáva odmenu), považuje resp. pociťuje ako výraznú ujmu. Z vyššie uvedeného dôvodu, nebolo možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil prípadný vznik takejto ujmy alebo aspoň obmedzil jej rozsah.

78. Podľa zásady, ktorá je spoločná právnym systémom členských štátov, musí totiž poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody (rozsudky A. a i /Rada a komisia, C-104/89 a C-37/90).

79. Ohľadom formy a spôsobu výpočtu náhrady škody, Súdny dvor v rozhodnutí C- 429/09 G. Fuss uviedol, že „ smernica 2003/88 neobsahuje nijaké ustanovenie týkajúce sa náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. V prípade neexistencie ustanovení práva Únie v danej oblasti je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity jednak určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi, ako je F. G. vo veci samej, v dôsledku porušenia právnej normy Únie, musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a jednak definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.“

80. Čo sa týka posúdenia, či (a v akej miere) došlo v prípade žalobcu k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, bolo by potrebné zo strany žalobcu preukázať, či žalobca skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie. Žalobca totiž v žalobe nezohľadnil reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy alebo dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých žalobca reálne nebol k dispozícii zamestnávateľovi, teda v týchto prípadoch nemožno hovoriť o vzniku škody, aj keď sa žalobcovi tento čas započítaval do odpracovaného času, ktorý mal zaplatený. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, čím sa súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku nezoberal. Žalobca v žalobe vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času ako aj času odpracovanej pohotovosti, avšak z uvedeného vôbec nevyplýva, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6 mesiacov.

81. Žalovaná mala za to, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy. Je potrebné na tomto mieste podotknúť, že dôkazné bremeno v sporovom konaní zaťažuje žalobcu a s ohľadom na zásadu kontradiktórnosti je úlohou žalobcu, resp. jeho právneho zástupcu, pokiaľ je v konaní zastúpený, označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie v súlade s princípom hospodárnosti, a teda na začiatku konania. Žalovaná má za to, že žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mala byť spôsobená žalobcovi. Predmet sporu musí byť dostatočne určitý, nárok dôkladne odôvodnený a argumentácia žalobcu presvedčivá, aby tak v zmysle rovnosti sporových strán mal žalovaný riadnu možnosť uplatniť prostriedky procesnej obrany už v rámci konania pred súdom prvej inštancie, nie až ako reakciu na rozsudok v zmysle odôvodnenia rozhodnutia prvoinštančného súdu. Tým by sa zabránilo preťaženosti súdov, predĺženej dĺžke konania, ako aj splnilo

požiadavku presvedčivého odôvodnenia už v konaní na prvom stupni, na ktorú posledné desaťročia dbá Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre.

82. Žalovaná má za to, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym relevantným spôsobom. Žalovanej nie je zjavné ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda. Sám žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú mimochodom, bol žalobca v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný.

83. Súd prvej inštancie právny nárok na náhradu škody subsumoval pod ustanovenia Občianskeho zákonníka v podobe nemajetkovej ujmy. Žalovaná v tomto ohľade zotrváva na svojich tvrdeniach ohľadne určenia prípadnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 11 až § 13 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, ktorá je na zvážení súdu, avšak musíme podotknúť, že výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú súd vo svojom rozhodnutí žalobcovi priznal, žalovaná považuje za zjavne neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu podľa nášho názoru podstatne vyššia. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy.

84. Žalovaná s ohľadom na určenie výšky nemajetkovej ujmy opätovne zdôrazňuje, že Európsky súd pre ľudské práva vyjadril názor, podľa ktorého „výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti“ (napr. Público-Comunicacáo Social, S. A. v. Portugalsko). Napokon sám Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje, že pri určovaní výšky „náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy“ (napr. Ittalahti a Karhuvaara v. Fínsko).

85. Pri rozhodovaní o nemajetkovej ujme (či už v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. alebo Občianskeho zákonníka) je taktiež nevyhnutné, aby súd zdôvodnil, prečo nebolo pre žalobcu postačujúce zadostučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. čím bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, ktorá by odôvodňovala priznanie nemajetkovej ujmy v danej výške. Žalovaná ďalej poukazuje na ustanovenie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré upravuje podmienky, kedy má žalobca nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Žalovaná má za to, že žalobca, ako ani jeho právny zástupca, v konaní nepreukázali zásah do súkromného, rodinného života či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku prvoinštančným súdom priznanej sumy. Samotný súd vo svojom rozhodnutí konštatuje, že výška žalovanej sumy tak ako je uplatnená žalobcom, je máľúca vzhľadom na povahu uplatneného nároku.

86. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola (vôbec) možná v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezdaľa postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať.

87. Za závažnú ujmu sa v zmysle ustáľenej judikatúry môže považovať ujma, ktorú utrpela fyzická osoba, vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, trvanie zásahu alebo celkový dopad a dôsledky. Prítom však nemôžu byť rozhodujúce subjektívne pocity adresáta zásahu, ale objektívne hľadisko, t.j. či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne v spoločenskom postavení a podobne) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

88. Žalovaná zdôrazňuje, že zo strany žalobcu nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jej dôstojnosť, resp. vážnosť v spoločnosti. Súčasne žalovaná poukazuje aj na skutočnosť, že žalobca sa žalobou nedomáha aby sa „upustilo od neoprávneného

zásahu“ do jeho práva na ochranu jeho osobnosti, ani aby sa odstránili následky takéhoto zásahu. Podaná žaloba tak vôbec nerieši (údajný protiprávny) stav do budúcnosti, ale naopak vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby.

89. V konaní nebolo na základe výpovede žalobcu ani iným dôkazným prostriedkom preukázané ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy. Z obsahu podanej žaloby vyplýva skutočnosť, že žalobca vidí problém vo svojom (nedostatočnom) finančnom ohodnotení počas služobnej pohotovosti, keď sa žalobou domáha len (sekundárneho) finančného plnenia od Slovenskej republiky. Otáznym zostáva, akú inú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny (konkrétne v čase od 22.30 do 05.30 hod), ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou. V zmysle zásady kontradiktórnosti je však povinnosťou žalobcu preukázať vznik ako aj intenzitu zásahu do jeho osobnostných práv, ak takýto zásah na strane žalobcu existuje. Žalovaná má za to, že uvedené riadne preukázané nebolo.

90. Žalovaná mala tiež za to, že ak by sa čas pohotovosti započítaval do fondu pracovného času žalobcu, tak logicky by žalobca musel počas pohotovosti tráviť čas na pracovisku a nemohol by ho tráviť inde, napríklad so svojou rodinou.

91. Ak by v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice neoprávnený zásah do práv žalobcu skutočne existoval, tak tento zásah by v súčasnosti stále pretrvával, potom by bolo celkom prirodzené, aby sa žalobca v prvom rade domáhal upustenia od takéhoto zásahu u svojho zamestnávateľa v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo však žalobca vo svojej žalobe nežiada, ale naopak sa domáha len finančného plnenia, ktoré má slúžiť len ako akási kompenzácia, bez toho aby bol tento údajný protiprávny stav do budúca napravený. Aj z tohto dôvodu nemožno hovoriť o vzniku škody, či nemajetkovej ujmy, ktorá má byť kompenzovaná v peniazoch.

92. Vzhľadom na uvedené sú úvahy súdu prvej inštancie o porušení práva žalobcu na primeraný odpočinok a z toho vyplývajúceho zásahu do jeho osobnostných práv celkom bezpredmetné, nakoľko žalobca podanou žalobou nechce dosiahnuť zlepšenia, či úpravy svojej pracovnej pozície u zamestnávateľa.

93. Ak by aj súd prvej inštancie po vyhodnotení všetkých námietok žalovaného predsa len dospel k záveru, že Smernica bola žalovaným (resp. zamestnávateľom žalobcu) uplatňovaná nesprávne, nemožno na strane žalobcu hovoriť o vzniku akejkoľvek škody, resp. nemajetkovej ujmy (keď žalobca nepreukázal, že by ujma bola dostatočne závažná), čo je bez ďalšieho dôvodom na zamietnutie žaloby.

94. Žalovaná mala taktiež za to, že vzhľadom k tomu, že súd prvej inštancie použil ustanovenia § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, nemôže byť účastníkom sporu o ochranu osobnosti, preto v prípade aplikácie týchto ustanovení opätovne vyvstáva otázka nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného.

95. Žalovaná zároveň podáva odvolanie aj voči III. výroku napadnutého rozsudku, ktorým súd priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom (100%) rozsahu. Žalovaná sa s týmto názorom súdu prvej inštancie nestotožňuje a má za to, že aj v danom prípade sa jedná o nesprávne právne posúdenie veci. Žalobca si v žalobe uplatnil sumu vo výške 10.000,00 eur, avšak súd prvej inštancie žalobe vyhovel len v časti 3000,00 eur a vo zvyšku žalobu zamietol.

96. V prípade, ak by odvolací súd vyhovel podanému odvolaniu žalovanej, tak výrok o trovách konania (ako závislý výrok) musí byť v celom rozsahu zmenený v prospech žalovanej. Ak by však odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné, stále je v III. výroku napadnutého rozsudku o trovách konania rozhodnuté na základe nesprávneho právneho posúdenia, čo je dôvod na zmenu tohto výroku v odvolacom konaní.

97. Žalovaná zdôrazňuje, že v sporových konaniach sa pri náhrade trov konania uplatňuje tzv. zásada úspechu, podľa ktorej strane, ktorá mala vo veci plný úspech súd prizná náhradu trov proti neúspešnej strane. Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku rozhodnutia, ktorým

sa vo veci rozhodlo. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, t. j. ak sa jeho žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Strana, ktorá mala plný úspech vo veci, má nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov proti strane, ktorá vo veci úspech nemala.

98. Ak strana nemá plný úspech vo veci, potom každá strana (žalobca aj žalovaná) je sčasti úspešná a sčasti neúspešná. Vo všeobecnosti platí, že ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí. Rozhodovanie o náhrade trov konania podľa čiastočného úspechu predpokladá, že sa predmet sporu dá spravidla vyčíslieť v peniazoch.

99. Nárok na čiastočnú náhradu trov konania sa vypočíta tak, že úspech strany sporu, ktorej vznikla povinnosť na náhradu trov konania, sa odpočíta od úspechu strany sporu, ktorej vzniká právo na náhradu trov konania a výsledok zakladá pomerný nárok na náhradu trov účelne vynaložených na uplatňovanie alebo bránenie práva. Najskôr je vždy potrebné určiť pomer úspechu a neúspechu v spore, pomerné rozdelenie náhrady trov a až následne sa vypočítajú účelne vynaložené trovy strany sporu, ktorej úspech bol vyšší a má nárok na pomernú náhradu trov konania, inak povedané, čiastočné úspechy strán sa vzájomne (do rovnakej výšky) anulujú.

100. Ako bolo vyššie uvedené, žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplata 10.000,00 eur a jeho žalobe bolo vyhovené len vo výške 3000,00 eur, preto úspech žalobcu predstavuje 30 % k neúspechu 70 % a úspech žalovaného predstavuje 70 % k neúspechu 30 %.

101. Čistý procesný úspech žalovaného v spore predstavuje – 30 %, preto nemal byť žalobcovi v zmysle § 255 ods. 2 C.s.p. priznaný nárok na náhradu trov konania, naopak trovy konania mali byť priznané žalovanému.

102. Súdna prax sa prikláňa k názoru, že strana zastúpená advokátom by mala poznať obdobnú rozhodovaciu prax v žalovanej veci a mala by si uplatniť nárok, ktorý je primeraný. Aj keď je potom žalobca v základe sporu úspešný, takýto výkon práva by ho nemal chrániť a náhradu trov konania by mal súd buď nepriznať nikomu alebo je nutné postupovať podľa zásady pomeru úspechu v spore (viď Komentár k Civilnému sporovému poriadku, Števec, Ficová, Baricová, Bajánková, Tomašovič a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha, C.H. Beck, 2016, strana 926).

103. Vzhľadom k uvedeným pochybeniam súdu prvej inštancie žalovaná navrhla, aby odvolací súd postupom podľa ustanovenia § 388 CSP v rozsudku Okresného súdu Košice II sp. zn. 44Cpr/9/2021-87 zo dňa 30.06.2022 zmenil prvý výrok napadnutého rozsudku nasledovne: „Súd žalobu zamietá.“

104. Ak odvolací súd dospeje k záveru, že žaloba nie je dôvodná, t. j. ak odvolací súd zmení prvý výrok napadnutého rozsudku, potom je tretí výrok napadnutého rozsudku (o trovách konania) potrebné rovnako zmeniť, nakoľko ide o závislý výrok, ktorý je priamo viazaný na úspech/neúspech žalobcu/žalovanej v tomto spore.

105. Žalobca vo svojom písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

106. Na základe podaného odvolania odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce podľa § 379 v spojení s § 380 C.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania postupom podľa § 385 C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

107. Odvolací súd je v prejednávanej veci toho názoru, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, ak pri rozhodovaní vychádzal z názoru, že žalobcovi vznikla škoda v dôsledku porušenia únieového práva nedostatočnou transpozíciou Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo dňa 4.11.2002 do slovenského právneho poriadku, ktorý následne aj správne právne posúdil, ak zaviazal žalovanú nahradiť žalobcovi nemajetkovú ujmu.

108. Ani počas odvolacieho konania nedošlo k zmene skutkového ani právneho stavu, preto odvolací súd na skutkové zistenia a na právne normy, ktoré uviedol súd prvej inštancie poukazuje a v celom rozsahu sa s nimi stotožňuje.

109. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku, ktorým bolo čiastočne čo do zaplatenia 3.000 eur vyhovené návrhu žalobcu a k odvolacím námietkam žalovanej odvolací súd dopĺňa nasledovné:

110. Pokiaľ žalovaná namieta nedostatok vecnej pasívnej legitímácie, k tomu je potrebné uviesť, že z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Za splnenia zákonných predpokladov štát musí s výhradou nároku na náhradu škody, ktorá má základ priamo v práve únie, napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody sú stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách a nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy.

111. Pokiaľ teda žalobca odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, môže sa dovolávať zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu za škodu mu spôsobenú.

112. V danom prípade nebolo sporné, že žalobcovi boli rozvrhované služby spôsobom, že na 16,5 hodinovú riadnu službu služobného dňa nadväzovala určená 8, resp. 7,5 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Služobné povinnosti mu boli určované aj na čas nočných hodín v prípade, že počas služobnej pohotovosti bol vyhlásený poplach a bol vyslaný na zásah, menila sa služobná pohotovosť na prácu nadčas a žalobca strávil na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Z dôkazov predložených žalobcom vyplýva, že žalobca odpracoval za žalované obdobie viac ako je týždenný limit dovolený právom únie vykonávaním služobnej pohotovosti na pracovisku. Túto skutočnosť žalovaná v konaní ani nespochybňovala, preto sa nestala spornou.

113. Zákon č. 315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbere v ustanovení § 85 až 94 upravuje podmienky výkonu štátnej služby so zameraním na povinný: týždenný služobný čas, nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, prestávky v štátnej službe, nepretržitý odpočinok medzi služobnými dňami, dĺžka nepretržitého odpočinku v týždni, dni služobného pokoja, štátna služba nadčas, služobná pohotovosť a dovolenka. Podľa prílohy č. 4 bod 6 zákona do jeho znenia bola prebratá smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času.

114. Javí sa teda, že vnútroštátna právna úprava je v súlade s právom únie, avšak z výkladu pojmu „pracovný čas“ nevyplýva, aby služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, a práve v tom spočíva rozpor s právom Únie.

115. Článok 2 ods. 1 a 2 Smernice 2003/88/ES vymedzuje „pracovný čas“ ako „akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti...“ a „čas odpočinku“ ako „akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“. Rozlišovanie je podľa toho, či sa jedná o čas, ktorý je pracovným časom alebo čas, ktorý nie je pracovným časom. Normotvorca teda nestanovil žiadnu ďalšiu kategóriu pomocou ktorej by umožnil určité rozlišovanie. Súdny dvor vo svojom rozsudku vo veci C-518/15 uviedol, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice vrátane pojmov „pracovný čas“ a „čas odpočinku“. Smernica síce určuje možnosť členských štátov uplatňovať alebo prijímať ustanovenia, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov, ale táto možnosť sa neuplatňuje na definíciu pojmov „pracovný čas“. Účelom smernice je zabezpečiť, aby sa definície v nej uvedené nemohli vykladať rôzne v závislosti od vnútroštátneho práva.

116. Vnútroštátna úprava v zákone č. 315/2001 Z.z. umožňuje zamestnávateľovi rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný (pracovný) čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú v článku 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES. Treba preto konštatovať, že žalovaná ako členský štát Európskej únie v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov, konkrétne príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, neprijala opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času stanovenej v článku 6 písm. b/ smernice.

117. Vo vzťahu k pôsobnosti smernice na hasičov, teda aj na žalobcu, resp. príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, odvolací súd poukazuje na výklad uvedený v rozsudku Súdneho dvora v spojených veciach C-397/01 až C-403/01 z 5.10.2004 Pfeiffer a iní.

118. Článok 1 ods. 3 smernice definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia činnosti, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na článok 2 Smernice 89/391/EHS. Smernica 89/391/EHS sa v zmysle článku 2 ods. 1 uplatňuje na „všetky odvetvia činnosti a to verejné aj súkromné“, ku ktorým okrem iného patria všeobecné uvedené činnosti služieb (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratíva, služby, vzdelávanie, kultúra, voľný čas atď.). Ako vyplýva z odseku 2 prvého pododseku tohto článku neuplatňuje sa uvedená smernica tam, kde sú s ňou nevyhnutné v rozpore charakteristicky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napr. v oblasti civilnej ochrany.

119. Na činnosť vykonávanú žalobcom v rámci služobného pomeru sa táto výnimka nevzťahuje. Cieľom smernice je zlepšiť bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníkov pri práci. Výnimky z pôsobnosti uvedené v článku 2 ods. 2 v prvom pododseku je potrebné vykladať zužujúco. Okrem iného článok 2 ods. 2 prvý pododsek Smernice 89/391/EHS nevylučuje z pôsobnosti smernice služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb, a charakteristicky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Uvedená výnimka bola prijatá len na účel zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku. Ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu - napr. katastrofa, pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Niet preto pochybností, že služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.

120. Za nesprávne je potrebné považovať názor žalovanej, že na hasičov, ktorí sa podieľajú aj na civilnej ochrane obyvateľstva sa Smernica nemôže vzťahovať, a preto žalobcovi nemohla vzniknúť škoda. Významom a výkladom článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/ES sa zaoberali viaceré rozsudky ESD, z ktorých vyplynulo, že spomínaný článok 2 ods. 2 Smernice 89/391 nevylučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení Smernice“ (C-397/01). Činnosti, vykonávané zásahovými službami verejnej hasičskej služby (okrem prípadov výnimočných okolností) patria do rozsahu pôsobnosti Smernice 2003/88/ES, takže článok 6 písm. b) tejto Smernice bráni prekročeniu 48 hodinovej hranice stanovenej pre maximálny týždenný pracovný čas vrátane zásahových služieb.

121. Správne súd prvej inštancie dospel k záveru, že v prejednávanej veci vznikla žalobcovi nemajetková ujma, ktorú je možné posúdiť podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

122. Jedným z najvýznamnejších osobnostných práv je právo na ochranu zdravia, ktoré v článku 40 Ústavy SR zaväzuje štát zabezpečiť jeho realizáciu predovšetkým prostredníctvom právnej úpravy materiálnych a inštitucionálnych predpokladov nevyhnutných na jeho efektívny výkon.

123. Každý má právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelnej platenej dovolenky (článok 24 Všeobecnej deklarácie ľudských práv).

124. Je preto potrebné sa stotožniť so záverom súdu prvej inštancie, že žalobcovi nepochybne vznikla nemajetková ujma spočívajúca v porušení jeho základného osobnostného práva - práva na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity, súkromia spočívajúca v porušení práva na primeranú dobu odpočinku.

125. S prihliadnutím na to, že právo na odpočinok u žalobcu bolo permanentne tri roky spätne porušované a žalobca plní v spoločnosti zodpovedné úlohy, ktoré vyžadujú nasadenie vlastného života je o to viac dôležitejšie, aby mal možnosť po práci si odpočinúť, venovať sa svojim záľubám, súkromiu, rodine, resp. vykonávaniu aktivít, ktoré nemusia súvisieť ani s výkonom jeho povolania. Vychádzajúc z toho, že za obdobie (12.08.2017 - 04/20) bol permanentne prekračovaný týždenný limit dovolený právom únie, je náhrada nemajetkovej ujmy predstavujúca sumu 1.000 eur, čo činí v prepočte na mesiac náhradu vo výške okolo 30.00 eur (1.000 eur : 32,5 mesiacov) primeraná.

126. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd potvrdil rozsudok v jeho napadnutej vyhovujúcej časti podľa § 387 ods. 1 C.s.p. ako vecne správny.

127. Za nedôvodné považuje odvolací súd aj námietky žalovanej vo vzťahu k náhrade trov konania.

128. Podľa § 255 ods. 1 C.s.p. súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

129. V danom prípade bol žalobca úspešný čo do základu uplatneného nároku, pričom výška súdom priznaného plnenia závisela len od úvahy súdu, preto možno konštatovať, že žalobca bol v konaní úspešným. Žalobcovi patrí plná náhrada trov konania vo vzťahu k neúspešnej žalovanej z prisúdenej sumy.

130. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. a úspešnému žalobcovi priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnej žalovanej.

131. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).